

'Oku uesia 'a ho'o mo'ui lelei 'ihe ta'etokanga 'a ho'o kautaha 'uhila?

'Oku uesia 'a ho'o mo'ui lelei
'ihe ta'etokanga 'a ho'o kautaha
'uhila?

Oku lolotonga tu'ukai 'i Nuusilani
'e he 'u ngaahi kautaha 'uhila 'ae
founga lau mita fo'ou 'oku ui koe
"smart" pe "advanced" ko
hono 'uhinga 'oku faka-
lakalaka ange 'a 'ene lau
ae 'uhila 'oku ne ngaue
'aki.

Ka koe pango 'oku me'a
ngaue aki 'ehe founga
fo'ouni 'ae huelo ivi'i
atomi 'koe oku ma'u 'ihe
microwave ke lau 'aki 'ae
'uhila. 'Oku malava pe ke
uesia ai 'ae moui lelei 'ae
kakai. Ka 'oku ikai ke kau
'ae fo'i mo'oni ia ko'eni i
he fakamatala 'ae 'u kauta-
ha 'uhila, ihe enau tu'uaki.
Ko 'enau fakamatala
'anautolu ia oku malu pe
'ae founga fo'ouni 'o fakata-
tau kihe lao. Ka 'oku te'eki
ke liliu 'ae lao 'ihe me'ani,
he oku kei tōlalo 'ae lao ia 'ihe
tafa'aki koe'kene fakatokanga'i
'ae fu'u fakatu'utamaki 'ae ivi'i
atomi 'o tatau ai pe koeha 'a 'ene
lahi.

Ne fekumi 'ehe potungau 'oe
World Health Organisation In-

ternational Agency for Research
on Cancer (IARC) 'o nau ma'u
hake oku malava pe 'ke fakatupu
'e ivi'i atomi 'ae mamahaki
fakaaekanisa, 'ihe 'enau fakatatau
kihe fa'a tupu 'ae tuma 'ihe 'uto
'oe tangata mei he fu'u lahi koe

stopsmartmeters.org.nz

ae ngaue 'aki ae telefoni to'oto'o.

[http://electromagnetichealth.org/
electromagnetic-health-blog/iarc-
rf-carc/](http://electromagnetichealth.org/electromagnetic-health-blog/iarc-rf-carc/)

'E malava ke uesia 'ae mo'ui
lelei 'ae kakai koe'uhinga pe

koe taumu'a ae 'u kautaha 'uhila
ke fetongi'i ae 'u mita motu'a
takua 'oku nau pehe koa oku lelei
ange pe toe fakalalakaka ange ae
founga lau mita fo'ou.

Ngaahi fehu'i pea mo hono ngaahi
tali (FAQs)

F: 'E lava nai keu ma'u
meife ha fakamatala 'oku
toe fakaikiiki ange 'o
fekau'aki pea moe ngaue
'aki 'ae mita fo'ou mo hono
ngaahi fakatu'utamaki kihe
moui?

T: Vakai kihe link ko'eni
link <http://www.magdahas.com/havas-report-on-smart-meters-for-ccst/>

F: Koe ha 'ae me'a teu fai
ke 'oua 'e hange e' he 'eku
kautaha 'uhila 'o liliu 'a
'eku mita lau 'uhila?

T: Fetu'utaki kiho kautaha
'uhila pea ke fakamatala 'oku
'ikai teke fiema'u ke fetongi'i a
ho mita. Fakatokanga'i ange 'e
lava pe kenau fekau'i ha taha
ngaue 'uhila ke alu atu 'o liliu
ta'e 'iai ha'o ilo kiai. 'o ka pehe
pea ke loka'i 'a ho'o puha 'uhila
'o kapau 'oku tu'u 'i tu'a fale
ke 'oua tenau lava 'o fetongi'i

'i he taimi 'oku 'ikai teke 'i 'api ai. Vakai ki heni <http://www.stopsmartmeters.org.nz/how-to-avoid-getting-a-smart-meter/> ke ma'u ae tali'oku toe fakaikiiki ange.

F: Fefe nai 'o kapau neu hiki mai au oku 'osi i'ai pe 'ae mita fo'ou ia 'i he puha lau 'uhila 'i hoku 'api?

T: 'E fakatefito ia 'ihe kautaha 'uhila 'oku ke ngaue 'aki; he 'oku 'iai e kautaha 'e ni'hi 'oku 'ikai ke toe tali 'e kinautolu ke toe fakafoki kihe founa lau mita motu'a. 'O kapau 'e ikai ke fakafiemalie 'ae tali 'e oatu e ho kautaha 'uhila pea ke kataki 'o vakai kihe website ko'eni www.stopsmartmeters.org.nz ke ma'u mei 'iai ha tokoni.

F: Talu moe liliu eku mita, Kuou a'usia 'ae ngaahi ongosia fakaesino 'oku fo'ou. Ke pehe nai oku 'iai ha na fekainga'aki mo hono fetongi eku mita lau 'uhila pe ikai?

T: 'E kehekehe pe 'ae tali he 'oku iai 'ae ni'hi ia 'oku fu'u ongo ngofua kihe ngaue 'ae ivi'i atomi pea tenau a'usia 'ae langa ulu, pe koe ta oma 'ae mafu, mo ikai ma'u ha mohe lelei. Kaikehe e kei fiema'u pe ha a'ahi kiho Toketa kene 'oatu ha tali oku mahino he 'e malava pe ke ongosia 'ae sino ia 'i ha ngaahi me'a kehe 'o ikai koe'uhinga koe mita fo'ou pe.

F: Kuou fanongo 'oku malava pe ke hoko 'ae mita fo'ou koha fakatu'utamaki 'ihe kamata ha afi, oku mo'oni nai eni pe ikai?

T: 'Io, ne iai ha ngaahi ongoongo mei Aositelelia 'o pehe pe mei Nuusilani foki ne hange he mita fo'ou 'e ni'hi 'o fakatupu 'ae afi 'o vela ai 'a 'e nau ngaahi 'fale.

<http://stopsmartmeters.com.au/2012/05/11/smart-meter-linked-to-house-fire-geelong/>

<http://stopsmartmeters.com.au/2012/05/19/northcote-fire-questions-safety-of-smart-meters-emergency-services/>

<http://www.3news.co.nz/Fire-prone-meter-boxes-causing-concern/tabid/423/articleID/159133/Default.aspx>

F: Koe ha nai 'ae ngaahi taumu'a oe

The image above is a "smart meter" in an NZ home.

The image above is a "smart meter" in an office.

The image above shows a "smart meter" in an industrial building.

www.stopsmartmeters.org.nz

T: Koe ngaahi taumu'a oe website ko'eni:

1) Ke ne fakamafola 'ae mo'oni ki he kakai o Nuusila 'o ne fakamatala'i ae fakatu'utamaki fkaesino e malava ke hokosia fakatupu mei he ngaue aki 'ae founa lau mita fo'ou koe oku pehe koe koe fakalakala.

2) Ke ne pole'i ae kakai 'o Nuusila ke oua tenau tali ae tekino-losia fo'ouni koe 'uhinga pe 'e hoko koe fakatupu mahaki moe fakatu'utamaki 'oka ne kamata ha afi.

F: koe ha nai ha me'a teu fai keu lava 'o tokoni atu ai?

T: Kataki 'o tufaki atu ha 'u la'i tatau 'oe la'i pepani ki ha taha pe 'i ho ngaahi kainga mo ho'o ngaahi maheni 'i he nague'anga, moho siasi, moho kaunga'api pea ki ha feitu'u pe 'oku ke ilo 'oku tokolahi ai 'ae kakai.

Teke lava 'o ma'u 'ae tatau 'oe la'i ongoongoni pea mo ha ngaahi fakamatala kehe 'ihe website ko'eni www.stopsmartmeters.org.nz/resources/

'O kapau 'oku ke fiema'u ha ngaahi fakamatala mo ha ongoongo fo'ou pea ke kataki o lesisita 'a ho'o email pe ko ho'o tu'asila ke mau meili'i atu kiai.

– Katherine Smith

WEBSITE:

www.stopsmartmeters.org.nz